

Tematické okruhy pro bakalářskou státní závěrečnou zkoušku TEORIE MASOVÉ KOMUNIKACE

Platí pro studenty prezenčního dvouoborového studia imatrikulačního ročníku 2011/2012 a mladších.

ZKOUŠEJÍCÍ:

Mgr. Lenka Waschková Císařová, Ph.D.
Prof. PhDr. Jiří Pavelka, CSc.
PhDr. Pavel Večeřa, Ph.D.
PhDr. Jaromír Volek, Ph.D.

CHARAKTERISTIKA ZKOUŠKY:

Forma: písemná

Délka: 120 minut

Bodování:

A=368-400

B=336-366

C=304-334

D=272-302

E=240-270

Při nižším počtu bodů než 240 je třeba opakovat celou zkoušku.

OKRUHY:

1. tematický okruh – teorie komunikace a teorie masové komunikace

Témata:

1. Komunikace - základní vymezení (komunikace vs. masová komunikace)

- komunikace a její vývoj (tradiční a moderní společnost)
- základní přístupy k výkladu masové komunikace - základní pojmy, modely, paradigmaty
- média, společnost, kultura - sociální funkce masové komunikace v různých sociálních systémech (struktura a funkce masové komunikace a masových médií)
- základní komunikační školy
- grafocentrismus, logocentrismus, fonocentrismus

2. Komunikační modely

- základní komunikační modely (Lasswell, Shannon a Weaver, Jakobson, Peirce, Saussure, Hall)
- alternativní komunikační modely (rituálový model komunikace, propagační model)

3. Znaky a významy jako základní stavební jednotky mediální komunikace

- typologie (Saussure, Peirce)

4. Sociální kódy a mediální kódování

- typy kódů

5. Mechanismus označování a mediální konstrukce významu

- denotace a konotace

6. Mýtické a ideologické ve zpravodajské praxi

- mýtus, ideologie
- sémiotická a obsahová analýza

7. Výzkum účinků masových médií

- základní vymezení, periodizace, směry, typologie mediálního působení

8. Persuazivní komunikace

- politická a reklamní komunikace

9. Percepce a sociální percepce v masové komunikaci

- subliminální percepce
- percepční filtry

10. Působení masových médií a role interpersonální komunikace

- dvoustupňová komunikace
- difúze inovací

- S - křivka

- J- křivka

11. Působení médií a politická komunikace

- nastolování mediální agendy

- spirála mlčení

12. Média jako nástroj socializace

- kultivační analýza

- média, násilí a pornografie

Literatura:

deFLEUR, M. - BALL-ROKEACH, S.: Teorie masové komunikace. Karolinum. 1996.

HARTLEY J.: Understanding News. London: Routledge 1990

CHARVÁT, J.: Masová komunikácia. Bratislava 1996.

BURTON, G., Jiráček, J.: Úvod do studia médií. Barrister and Principal. 2001.

JIRÁK, J., Kopplová, B. Média a společnost. Portál, 2003.

KUNZIK, M.: Základy masové komunikace. Karolinum 1994.

LITTLEJOHN, S.: Theories of Human Communication. Wadsworth 1992.

McQUAIL, D.: Úvod do teorie masové komunikace. Portál 1999.

McQUAIL, D.: Media Performance. London. Routledge 1992.

McCOMBS, M.: Agenda setting. Karolinum. Praha. 2010

REIFOVÁ a kol.: Slovník mediální komunikace. Portál, 2004.

VÁGNER: Televizní zprávy - psychický nátlak? Argo 1997.

VOLEK, J.: Úvod do komunikačních studií (studijní text). Katedra MSŽ 1998.

II. tematický okruh - dějiny kultury

Témata:

1. Kultura jako produkt a paradigmatické systémy kultury jako předpoklad lidského komunikativního jednání.
2. Vznik a proměny kulturně paradigmatických systémů – světových iniciačních kulturních oblastí. Periodizace a kritéria rozčleňující dějiny kultury na vývojově iniciační oblasti a na vývojová období:
 - geografická (iniciační kultury: kulturní oblasti 1. Mezopotámie, 2. starý Egypt, 3. stará Indie, 4. Čína, 5. krétsko-mykénská oblast a staré Řecko, 6. předkolumbovská Amerika)
 - ekonomicko-správní (1. pravěk, 2. starověk, 3. středověk, 4. novověk)
 - slohotvorná (raná, vrcholná a pozdní antika, předrománská doba, románská doba, gotika, renesance, doba klasicismu, baroko, osvícenství, romantika, moderna, avantgarda, postmoderna)
 - komunikačně mediální (1. epocha znamení a signálů ["němé" texty pravěké kultury, archeologie a její interpretace pravěkých kultur], 2. mluveného jazyka [mýty], 3. psaní, 4. tisku, 5. masových médií, 6. digitálních síťových médií)
 - evoluční/darwinovská (Tylorovo univerzální pojetí vývoje kultury: 1. divoštství – magická kultura, 2. barbarství – náboženské kultury, 3. civilizace – vědecká, novodobá evropská kultura)
3. Dynamické, konstrukční principy lidské kultury – centristy (antropocentrismus, logocentrismus, lingvocentrismus, sensocentrismus, falocentrismus, heterosexismus, etnocentrismus, druhocentrismus...).
4. Umělecká díla jako paradigmatické syntézy kultury. Základní tendence ve vývoji umění
 - racionalismus x iracionalismus/mysticismus/spiritualismus
 - senzualismus x racionalismus
 - objektivismus x subjektivismus
 - kolektivismus x individualismus
 - teocentrismus (polyteismus, monoteismus) x antropocentrismus
 - řád/harmonie x chaos/disharmonie
 - fundamentalismus/intolerance x pluralismus/tolerance
 - tradicionalismus x modernismus
 - symboličnost x realističnost označování
 - abstraktnost x konkrétnost/ikoničnost výrazu
 - primitivismus (obsahu či formy) x kultivovanost (obsahu či formy)
 - obsahovost (důraz na význam) x formalismus (důraz na výraz)
 - emocionálnost/expresivita (citová vypjatost/angažovanost) x emocionální odstup/neutralita
 - univerzálnost x partikulárnost
5. Slohotvorné paradigmatické systémy a subsystémy v euroamerické kulturní oblasti – epochy, proudy a směry euroamerické kulturní oblasti jako kulturněhistorické syntézy: antika, předrománské období,

románská doba, gotika, renesance, baroko, rokoko, klasicismus, romantika, moderna, avantgarda, postmoderna; humanismus, manýrismus, osvícenství, romantismus, realismus; impresionismus, postimpresionismus, symbolismus, dekadence, naturalismus, secese, kubismus, dadaismus, expresionismus, surrealismus, proletářské umění, poetismus, existencialismus...

6. Vývojová dynamika v rámci subsystémů euroamerické kultury. Nadčasové subkultury uplatňující se ve vývojových údobích (epochách) kulturních oblastí, včetně anticko-křesťanské kulturní oblasti:

- každodenní a reprezentativní (sváteční) kultura
- vysoká a nízká kultura
- vesnická a městská kultura
- centrální a regionální kultura
- sakrální (náboženská) a profánní (světská) kultura
- dominantní a marginalizovaná kultura
- majoritní a minoritní kultura
- tradiční a novátorská kultura
- komerční a nekomerční kultura

7. Vývojová dynamika v rámci subsystémů euroamerické kultury. Časoprostorově ukotvené polární subkultury anticko-křesťanské kulturní oblasti:

Antika

- antická a barbarská kultura
- starořecká a římská kultura
- židovská a křesťanská kultura
- antická a křesťanská kultura

Středověk

- křesťanská a pohanská kultura
- východní křesťanská (byzantská) a západní křesťanská kultura
- feudální a poddanská kultura
- církevní a dvorská kultura
- feudální a měšťanská kultura
- katolická a protestantská kultura
- křesťanská a islámská kultura

Novověk

- aristokratická a plebejská kultura
- církevní a měšťanská kultura
- šlechtická a měšťanská kultura
- racionalistická osvícenská a romantická kultura
- lidová (kolektivní) a umělá (individuální) kultura
- romantická a akademická kultura
- národní a kosmopolitní kultura
- modernistická a měšťácká/akademická kultura
- avantgardní a měšťácká/akademická kultura
- masová kultura a kultura pro elitu/snoby
- globální a etnická kultura
- komerční a nekomerční kultura
- populární a alternativní kultura

Literatura:

BAUMAN, Z. Úvahy o postmoderní době. Praha: SLON. 1995.

DEBICKI, J., FAVRE, J.-F., GRÜNEWALD, D., PIMENTEL, A. F. Dějiny umění. Malířství. Sochařství. Architektura. Praha : Argo. 1998.

GOMBRICH, E. H. Příběh umění. Praha: Odeon. 1998.

JŮZL, M., a kol. Dějiny umělecké kultury I. Praha: SPN, 1990.

LOTMAN, J. M. Kultúra ako subjekt a objekt-sama-pre seba. (S. 7-18.) In L., J. Lotman: Text a kultúra. Archa, Bratislava. 1994

MACURA, Vladimír. Znamení zrodu. České obrození jako kulturní typ. Praha : Československý spisovatel. 1984.

MAREK, J. Česká moderní kultura. Praha: Mladá fronta. 1998.

PAVELKA, J., Pospíšil, I. Slovník epoch, směrů, skupin a manifestů. Brno: Georgetown. 1993.

PAVELKA, J. O kulturních paradigmatech, paradoxech a předpokladech dorozumívání. In: Nosek, Jiří, Stachová, Jiřina, ed.: Myšlení v paradoxu, paradox myšlení. Filosofie, Praha 1998.

- PAVELKA, J. Antropocentrismus a pojetí "chaosu" a "řádu". In Nosek, Jiří, ed.: Chaos, věda a filosofie. Praha: Filosofie. 1999.
- PAVELKA, J. O poznání, hodnotách a konceptu postmodernismu. Bulletin MG. 1999.
- PAVELKA, J. Intimita, umění a masová média. In Mladí lidé – aktivní občané v budoucí Evropě. Sborník referátů z IX konference Klubu UNESCO Kroměříž, konané 25.-26. dubna 2000. Kroměříž 2000.
- PAVELKA, J. Paradigmatické systémy kultury. Brno: FSS, MU (skripta). 2001.
- SPUNAR, P., a kol. Kultura středověku. Praha: Orbis. 1972.
- PETRŮ, E. Zašifovaná skutečnost. Deset otázek a odpovědí na obranu literární medievalistiky. Ostrava: Profil. 1972,
- WELSCH, W. Postmoderna – pluralita jako etická a politická hodnota. Praha: KLP – Koniasch Latin Press. 1993.

III. tematický okruh – teorie žurnalistiky

Témata:

1. Základní pojmy žurnalistiky

Zpravodajství, publicistika, redigování, korektury, špičgl, grafická úprava novinové strany, hlavička, titulek, popisek, perex (lead), anonce, DTP, mutace novin, lámání, sazba, uzávěrka.

2. Mediální krajina v ČR

Vývoj českých médií od počátku 90. let do současnosti, struktura současné české mediální krajiny, významní současní čeští novináři, náklad, čtenost, poslechovost a sledovanost českých médií.

3. Charakteristika a typologie médií

Charakteristika a typologie tištěných a audiovizuálních médií, vlastnická struktura médií, mediální organizace, tiskové agentury, druhy tiskových agentur, struktura činností tiskových agentur.

4. Zpravodajství

Zpravodajské žánry: flash, krátkce, zpráva, rozvinutá zpráva, dialogizovaná zpráva, jednosloupek, dvojsloupek, feature news, reportáž apod., analýza, zpráva a její druhy, definice zprávy, kritéria zprávy a její náležitosti, dělení zprávy podle rozsahu a stavby, základní stavební pravidlo zprávy, zpravodajské hodnoty, zpravodajské stereotypy, zpravodajské konvence, novinářské (zpracovatelské) hodnoty, principy současného zpravodajství, objektivita zpravodajství, zpravodajské zdroje, citace, titulky, zpravodajství v rozhlasu a televizi, jazyk zpravodajství.

5. Publicistika

Publicistické žánry: story, feature, publicistický rozhovor, poznámka, komentář, glosa apod., pravidla tvorby publicistických žánrů, publicistika v rozhlasu a televizi, jazyk publicistiky.

6. Základy redakční práce

Rozdělení práce v redakci, rubriky, tiskové agentury a jejich využití v redakční práci, příprava novinové strany, shrnutí základních pravidel pro redigování textů, korektury textů, elektronické redigování textu, zařazení nepředvídané události do novin, od úpravy textu po cenzuru, rozdíly v editaci zpravodajství a publicistiky, tvorba špičglu strany, fotografie a grafické prvky (štoček, zarážka, tabulky, rastry, citace), spolupráce s tiskárnou.

7. Mediální legislativa a etické normy

Zákony: Zákon o periodickém tisku (Tiskový zákon), Zákon o rozhlasovém a televizním vysílání, Zákon o České televizi, Zákon o Českém rozhlasu, Zákon o České tiskové kanceláři, Listina základních práv a svobod, Zákon o svobodném přístupu k informacím. Etické kodexy: Etický kodex novináře, Kodex nezávislé žurnalistiky.

Literatura:

- BECH-KARLSEN, J. Být p i tom. Reportáž jako metoda a žánr. Oslo: Institut for Journalistik. Universitetsforlaget. 1991
- BARTOŠEK, J. Žurnalistika. Úvod do studia. Skripta. Olomouc: FF UP.1997.
- BURNS, L. S. Žurnalistika. Praktická p íru ka pro noviná e. Praha: Portál. 2004.
- BOYD, A. Příručka pro novináře. Zpravodajství v rozhlasu a televizi. Praha: Centrum nezávislé žurnalistiky. 1997.
- BURTON, G., J. Jiráková, J. Úvod do studia médií. Brno: Barrister & Principal. 2001
- e FLEUR, M., BALL ROKEACH, S. Teorie masové komunikace. Praha: Karolinum. 1996.
- DOBROVOLNÝ, B. „Korektury se stanoviska spisovatelova.“ In: Jak psát rukopis a korektury pro tisk. Praha: Svoboda. 1953,
- FRANKLIN, B., HAMER, M., HANNA, M., KINSEY, M., RICHARDSON, J. E. Key Concepts in Journalism Studies. London: Sage. 2005.
- HARCUP, T. Journalism. Principles and Practice. London: Sage. 2005.
- JIRÁK, J., KÖPPOVÁ, B. Média a společnosti. Praha: Portál. 2001.
- JUST, V. Slovník floskulí. Praha: Academia. 2003.
- Kol. autorů. 10 let v českých médiích. Praha: Portál. 2005.

KUNCZIK, M. Základy masové komunikace. Praha: Karolinum. 1994
MALLETTE, M. F. Příručka pro novináře střední a východní Evropy. Praha: Syndikát novinářů České republiky. 1994
McNAIR, B. Sociologie žurnalistiky. Praha: Portál. 2004.
McQUAIL, D. Úvod do teorie masové komunikace. Praha: Portál. 1999.
OSVALDOVÁ, B., a kol. Zpravodajství v médiích. Praha: Karolinum. 2001.
OSVALDOVÁ, B., HALADA, J., a kol. Encyklopedie praktické žurnalistiky. Praha: Libri. 1999.
REIFOVÁ, I. a kol. Slovník mediální komunikace. Praha: Portál. 2004
RUSS-MOHL, S, BAKIČOVÁ, H. Žurnalistika. Kompletní průvodce praktickou žurnalistikou. Praha: Grada Publishing. 2005.
SOKOL, T. Tisk a právo. Praha: Orac. 2005.
SOVOVÁ, O. „Vývoj na trhu periodik po roce 1990.“ In: Sokol, T. Tisk a právo. Praha: Orac. 2001.
TRAMPOTA, T.. Zpravodajství. Praha: Portál. 2006.
TRUNEČKOVÁ, L. Tiskové agentury. Praha: Karolinum. 1997
TUŠER, Andrej. Ako sa robia noviny. Bratislava: SOFA. 1999.

Elektronické zdroje:

<http://www.abccr.cz>
<http://www.ato.cz>
<http://www.ceskamedia.cz>
<http://www.ceskatelevize.cz>
<http://www.cro.cz>
<http://www.ctk.cz>
<http://www.mam.cz>
<http://www.iStrategie.cz>
<http://www.syndikat-novinaru.cz>
<http://www.uvdt.cz>

IV. tematický okruh – dějiny médií

Témata:

1. Přenos slova a textu

Písmo. Zpravodajské systémy ve starověku a středověku. Pošta. Korespondence. Revoluce v dopravě. Telegraf. Počátky zpravodajských agentur. Telefon. Gramofon. Rozhlas.

2. Přenos obrazu

Ranná obrazová média. Vizualizace v 19. století; ilustrace; fotografie a autotypie. Experimenty s pohyblivým obrazem. Počátky filmu, první filmové příběhy. Noviny v kině.

3. Proces výroby tištěných médií

Knihtisk. Výroba tištěných médií v novověku. Technologie masové reprodukce; papír a papírný; zrození rychlolisu a rotačního tisku; strojová sazba.

4. Tvůrci tištěných médií

Tvůrci letákových novin a letákových pamfletů. Tvůrci periodických tištěných médií novověku. Korespondenti. Novináři-spisovatelé. Povolání novináře.

5. Cenzura a regulace médií

Cenzura v novověku. Otázka svobody tisku; tištěná média a americká a francouzská revoluce v 18. století. Stabilizace vztahu státu a tištěných médií v 19. století; mediální politika císařů Napoleona I. a Napoleona III.; ekonomická regulace v Anglii; moderní tiskové zákony.

6. Nástup masových tištěných médií

Komericializace tištěných médií ve Francii a USA v první třetině 19. století. Penny press v Anglii v polovině 19. století. Nástup novinových koncernů koncem 19. století a Northcliffova revoluce. Cesta k monopolizaci tištěných médií.

7. Rozšíření, periodicitu, náklad tištěných médií

Neperiodická tištěná média. Periodická tištěná média. Masová tištěná média.

8. Proměny obsahu tištěných médií

Neperiodická tištěná média. Periodická tištěná média.

9. Proměny formy tištěných médií

Neperiodická tištěná média. Periodická tištěná média.

10. Inzerce, reklama, distribuce

Počátky inzerce a reklamy. Obchodní, inzertní a reklamní noviny (oznamovací věstníky, obchodní deníky, Generalanzeiger). Masový tisk a inzerce. Design a reklama. Poprvé public relation. Distribuce tištěných médií.

11. Publikum tištěných médií

Neperiodická tištěná média. Periodická tištěná média. Čtenářská revoluce a fenomén veřejného mínění. Fenomén masy. Masová tištěná média.

12. Funkce a působení tištěných médií

Neperiodická tištěná média. Periodická tištěná média. První penny-press. Masová tištěná média.

Doporučená literatura:

BÖHN, A., SEIDLER, A. Mediengeschichte. Eine Einführung. Gunter Narr Verlag, 2008.

BÖSCH, F. Mediengeschichte. Vom asiatischen Buchdruck zum Fernsehen. Campus Verlag, 2011.

BRIGGS, A., BURKE, P. A Social History of the Media. From Gutenberg to the Internet. Third Edition. Polity Press, 2010.

FAULSTICH, W. Mediengeschichte von 1700 bis ins 3. Jahrtausend. Vandenhoeck&Ruprecht GmbH, 2006.

KÖPPLOVÁ, B., KÖPPL, L. Dějiny světové žurnalistiky 1. Celý svět je v novinách. Novinář, Praha 1989.

KOVARIK, B. Revolutions in Communication. Media History from Gutenberg to the Digital Age. Bloomsbury, 2013.

PROKOP, D. Boj o média. Dějiny nového kritického myšlení o médiích. Karolinum, Praha 2005.

SERAFÍNOVÁ, D. Dějiny světového novinářství II. Dějiny francouzského novinářství. FF Univerzity Komenského, Bratislava 1994.

SERAFÍNOVÁ, D. Dějiny světového novinářství IV. Dějiny německého novinářství. FF Univerzity Komenského, Bratislava 1994.

SCHANZE, H. (ed.): Handbuch der Mediengeschichte. Alfred Kröner Verlag, 2001.

STÖBER, R. Mediengeschichte: die Evolution "neuer" Medien von Gutenberg bis Gates: eine Einführung. 1. Aufl. Westdeutscher Verlag, 2003.

ŠEFČÁK, L., VOJTEK, J. Dějiny světového novinářství III. Dějiny amerického novinářství. Univerzita Komenského, Bratislava 1997.

ŠEFČÁK, L., VOJTEK, J. Dějiny světového novinářství I. Dějiny anglického novinářství. FF Univerzity Komenského, Bratislava 1992.

WILKE, J. Grundzüge der Medien- und Kommunikationsgeschichte. Von den Anfängen bis ins 20. Jahrhundert. Böhlau Verlag, 2000.

Pravidla praktické bakalářské státní zkoušky

ŽURNALISTIKA

Platí pro studenty prezenčního dvouoborového studia imatrikulačního ročníku 2011/2012 a mladších.

ZKOUŠEJÍCÍ:

Ing. Rudolf Burgr, Ph.D.

CHARAKTERISTIKA ZKOUŠKY:

Forma: písemná

Délka: 210 minut

Bodování:

A=136-150

B=121-135

C=106-120

D=96-105

E=86-95

F=95 a méně

Úkolem je napsat tři žurnalistické texty na základě aktuálního zadání, které obsahuje všechny informace potřebné k vypracování testu. Zadání je k dispozici pouze v elektronické podobě v počítači.

Čas na zpracování je 3,5 hodiny a začíná se měřit po vstupní instruktaži.

Při práci není dovoleno používat jakékoli další pomůcky včetně mobilních telefonů, přehrávačů, internetu či slovníků a další techniky. Porušení tohoto pravidla může znamenat ukončení testu.

Práce je hodnocena následovně:

- Každý ze tří textů může být hodnocen maximálně 50 body, celá práce tedy 150 body.
- Hodnocení každého textu se skládá ze dvou částí.
- První část hodnotí jazyk a styl (gramatika, překlepy, jazykové prostředky apod.).
- Druhá část hodnotí dodržení žánru (stavba, kompozice), věcnou správnost a formální požadavky.

OKRUHY:

Zadání je v každém semestru vždy různé a reaguje na aktuální dění.